

Ortadođu'da 'mümkünün sınırları'

Türkiye'nin son yıllarda Ortadođu'da bir "bölgesel güç" olarak ortaya çıktığı, herkesçe kabul edilen bir gerçek.

Türkiye'nin bu duruma erişmesinde çeşitli faktörler rol oynuyor. Ülkenin siyasal istikrara kavuşması, ekonomik potansiyelinin büyümesi ve daha aktif bir dış politika izlenmesi bunların başında geliyor. Kuşkusuz AK Parti iktidarının -kısmen kendi ideolojik eğilimlerinden dolayı- bölge ülkelerine büyük yakınlık duymasının ve liderlik rolünü üstlenmek istemesinin de bunda geniş payı var.

Türkiye bu nitelikleriyle gerçekten Ortadođu'da söz sahibi olan ve etkisini hissettiren bir güç olmayı başarmıştır. Ama bu kapasitenin sınırları nedir?

Hükümetin belirlediği hedeflerle ülkenin halihazırdaki olanakları arasında bir uyum var mı?

Ülkemizin önde gelen düşünce kuruluşlarından Ankara merkezli Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK)'nın yayınladığı bir rapor, bu soruyu yanıtlamayı amaçlıyor.

"Türkiye'nin Ortadođu'daki Güç Kapasitesi: Mümkünün Sınırları" başlıklı rapor, Türkiye'nin bölgesel stratejileri ile ilgili siyasal ve ekonomik yetenek ve olanaklarını derinlemesine ve objektif olarak inceliyor.

Raporda tespit edilen yetersizliklerin ışığında varılan sonuç şu: Beklentiler ile eksikler arasındaki açık giderilmedikçe "bölgesel lider" olmak imkânsız...

Altyapı yetersizliği

Türkiye'nin üstlendiği bölgesel rollerin hakkıyla yerine getirilebilmesi için her şeyden önce sağlam bir altyapıya sahip olması şart.

Birkaç yıl öncesine kadar Dışişleri Bakanlığı kadrosu çok yetersizdi. Halen, rapora göre, 1146 "meslek memuru" var. Toplam personel sayısı 5533. Oysa bırakın İngiltere ve Fransa gibi ülkeleri (onlarda bu sayı 15 bini aşıyor) Hindistan ve Brezilya'da dahi bu rakam bizden daha yüksektir...

Raporda belirtildiği gibi Türkiye'nin Ortadođu açılımında ekonomik alanda da yetersizlikler var. Gerçi bölge ülkeleriyle ticari ilişkilerde hissedilir bir artış kaydediliyor, ama bu aslında mevcut potansiyelin bir hayli altındadır. Bu nedenle bu bölgeye yönelik daha rasyonel bir sanayi ve ticaret politikası geliştirmek gerek. Kültürel ve sosyal alanda da, örneğin Türk TV dizilerinin bölgede popüler olması - eğitimden yayıncılığa kadar- diğer birçok alandaki yetersizlikleri unutturmamalı... Rapor önemli tespitlerden sonra, Türkiye'nin bölgede oynamak istediği rollerde daha başarılı olmasını sağlayacak bir dizi tavsiye içeriyor ki, bunların hükümetçe dikkate alınmasında yarar var.

Hassas noktalar...

Bu vesile ile şu üç noktayı da vurgulamak isteriz.

1) Türkiye'nin bölgesel güç durumuna yükselmesi sevindirici ve umut verici. Ancak bu aşırı bir güven ve kibire yol açmamalı. Zaman zaman "burada düzeni bir biz kurarız", "Türkiyesiz hiçbir şey yapılamaz" gibi ifadeler, yanlış anlamalara ve olumsuz tepkilere yol açar. Bölge halklarının bu konudaki hassasiyetlerini de (ki "Türk modeli" tartışmalarında açıkça hissedilmişti) dikkate almalı.

2) Türk diplomasininin barışçı amaçlarla arabuluculuk rollerine soyunması ülkemize itibar kazandırabilir. Ama bu rolleri de önceliklere, başarı şansına ve Türk dış politikasının yönüne uygunluğu iyice hesaplanarak üstlenmek lazım.

3) Ortadođu'da her boyutu ile karmaşık olan sorunların halline çalışırken, fazla bulaşmamaya ve taraf olmamaya özen göstermek de çok önemli...

Kısacası, Türkiye Ortadođu'da bir "bölgesel güç" olarak kendisini gösterirken, mümkün olanların sınırları olduğunu da unutmamalıdır.